

apriori jako „nepředmětno“

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2004](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2004](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 25. 5. 2004
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 25. 5. 2004

apriori jako „nepředmětno“

Kant vlastně byl na správné stopě, když prokazoval, že apriori nemůže být založeno na zkušenosti (a myslel tím pochopitelně zkušenost s předmětnými skutečnostmi, s předmětným světem, tj. s relikty světa již minulého), ale byl omezen tím, jak nedovedl pomyslit, že existuje ještě jiná alternativa než nadčasovost nebo bezčasovost. Ta alternativa tu skutečně je, a je jí ryzí nepředmětnost, která k subjektu přichází jako „apriorní“ z budoucnosti, a není odvoditelná z ničeho, co by tu již bylo, tedy z ničeho již daného. Apriori není nadčasová ‚danost‘, stejná pro všechny myslící bytosti v celém vesmíru, nýbrž je to nedanost, která ‚se dává‘ tím, jak přichází z budoucnosti. Kant zkrátka posunul „apriori“ z minulosti do nadčasí (jakéhosi aeternum nunc), a nyní je zapotřebí udělat ten další logický krok, že je posuneme ještě dál, do budoucnosti. Zatímco kantovské „apriori“ je neutrální, ničím nezaujaté, rozum vůči němu není autonomní, to naše „apriori“ je angažované, nejen angažující, rozum (a vůbec jakákoli naše vnímavost) je vůči němu svobodný, je-li ovšem možno za svobodu považovat i odmítnutí svobody. Kantovské apriori ne neosobní, naše se adresně obrací ke všem subjektům (a to dokonce přiměřeně jejich možnostem), předně však k subjektů nadaným schopností rozumně myslet.

(Písek, 040525-3.)